

Národní fronta – místní výbor Milavče

1977–1989

Inventář

EL NAD č.: 2019

AP č.: 507

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7

Příloha:

Seznam použitých zkratk	8
-------------------------	---

Inventární seznam:

Orgány MV NF	9
	10

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní výbor Milavče

Datum vzniku: 1954

Datum zániku: 1990

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní výbor Milavče je Místní výbor Národní fronty Milavče (MV NF). Místní výbory Národní fronty neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru nebo v kulturních zařízeních obce.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

Místní akční výbory Národní fronty (MAV NF) se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opisech na OAV NF.

Ustavující schůze MAV NF v Milavčích se konala 27. února 1948 za účasti několika členů místních společenských organizací a politických stran činných v obci. Místní organizace KSČ v Milavčích však nesouhlasila se složením akčního výboru a žádala OAV NF o jeho zrušení. Zároveň požadovala utvoření nového MAV NF v takovém složení, které navrhnou členové KSČ. Takto sestavený, jedenáctičlenný MAV NF OAV NF v Domažlicích schválil 18. března 1948. Členy MAV NF se stali především zástupci KSČ (7 členů), po jednom členu měla zastoupení Československá sociální demokracie, Československá strana lidová, Československá strana národně socialistická a Svaz české mládeže.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“.³ V důsledku vývoje a ustálení politických

¹ V sídle farností měl být do MAV NF kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen MAV NF také jeden jeho zástupce.

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

³ Z činnosti MAV NF Milavče se však v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.

poměrů se i MAV NF Milavče během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Milavče. Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací.

Počátkem šedesátých let dvacátého století ukončila většina MV NF na domažlickém okrese svoji činnost a do roku 1968 jich pracovalo na okrese pouze devět, většinou šlo o městské výbory Národní fronty a MV NF ve větších obcích. Jak tomu bylo v Milavčích, se prozatím nepodařilo dohledat, dochoval se pouze přehled MV NF na okrese Domažlice vypracovaný Okresním výborem Národní fronty (OV NF) Domažlice 11. února 1961, kde MV NF Milavče není uveden mezi rušenými MV NF.⁴

V roce 1986 MV NF Milavče sdružoval dvacet čtyři členských organizací s 620 členy, přičemž do jeho působnosti náležely také obce Radonice, Nahošice, Chrastavice, Božkov a Výrov. Schůze MV NF se konaly pravidelně jednou za dva měsíce v budově místního národního výboru. Činnost MV NF se orientovala především na zabezpečení jednotlivých státně politických akcí (například oslav k výročí osvobození Československa, Velké říjnové socialistické revoluce, Měsíce československo-sovětského přátelství, Mezinárodnímu dni žen, mírových ohňů apod.). MV NF úzce spolupracoval s Místním národním výborem Milavče, čtvrtletně svolávaly společná zasedání. Projednávaly především otázky volebních programů Národní fronty, kulturně výchovné činnosti a otázky zlepšování životního prostředí a zvelebování obce. MV NF předkládaly společenské organizace MV NF své individuální závazky, jejichž nejčastějším obsahem bylo plnění volebního programu NF, zabezpečení společensko-politické a kulturní činnosti či pomoc v zemědělství. Činnost MV NF každoročně projednávala také Vesnická organizace KSČ Milavče.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.⁵ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily.⁶ Činnost ukončil v roce 1990 i MV NF Milavče.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Milavče vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní výbor Milavče tři úřední knihy z let 1977–1989 (č. j. SOAP/010-0616/2018). Jednalo se o materiál,

⁴ Postupné změny politické situace se odrážely i v činnosti Národní fronty. Po událostech zvaných „Pražské jaro“ byl 13. září 1968 přijat zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, umožňující existenci a činnost jen těm politickým stranám a organizacím, které jsou sdruženy v Národní frontě. Na základě tohoto zákona Ústřední výbor Národní fronty České socialistické republiky vytvořil „Statut Národní fronty České socialistické republiky“, který definoval principy činnosti a organizační strukturu organizace. Nejprve došlo k rozšíření a přestavbě stávajících MV NF ve větších obcích a postupně se opět ustavovaly MV NF i v menších obcích. K 30. září 1973 jich na domažlickém okrese bylo ustaveno čtyřicet šest.

⁵ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

⁶ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

kteřý pocházel z přímé činnosti MV NF Milavče. Do archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice byly tyto knihy přesunuty v roce 2014 z archivního fondu Místní národní výbor Milavče (EL NAD 260) při provádění jeho inventarizace (č. j. SOAP/010-0108/2004).

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MV NF Milavče či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Milavče zahrnuje archiválie pocházející z let 1977–1989. Tvoří ho pouze tři úřední knihy, které obsahují zápisy ze schůzí MV NF Milavče.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Milavče je z hlediska úplnosti stavu zachování archiválií označen jako torzovitý, úplně v něm chybějí archiválie z činnosti MAV NF Milavče z let 1948–1954 a mimo dochovaných zápisů ze schůzí MV NF Milavče z let 1977–1989 také veškeré archiválie z činnosti MV NF z let 1954–1989. Nedochovaly se ani žádné podací protokoly.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválií je dobrý, archiválie nejsou poškozeny. Jazykem archiválií je čeština.

Dochované úřední knihy byly při současném zpracování a inventarizaci uloženy do atypického kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pocházejí z činnosti MV NF v Milavčích. Dochovaly se pouze tři knihy zápisů ze schůzí MV NF, které poskytují informace o činnosti Národní fronty v obci. Pro utvoření ucelenějšího obrazu o jejím fungování v Milavčích je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551). Místní výbory Národní fronty se řídily usneseními okresního výboru Národní fronty, plnily jeho úkoly a zaslaly mu zprávy o činnosti. V archivním fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice můžeme proto dohledat například zápisy ze schůzí MV NF, které zasílal okresnímu výboru na vědomí, plány práce, hlášení o zakládání a rušení, výkazy hospodaření či zprávy o činnosti. Nalezneme zde i archiválie týkající se činnosti MAV NF Milavče, kupříkladu informace o ustavení a schválení MAV NF a jeho členů v roce 1948 a zprávu o činnosti.

MV NF Milavče úzce spolupracoval s Místním národním výborem Milavče, proto je potřeba věnovat pozornost také archiváliím uloženým v archivním fondu Místní národní výbor Milavče (EL NAD 260) a vzhledem k vedoucí úloze KSČ v Národní frontě také archivnímu fondu KSČ – místní organizace Milavče (EL NAD 1394) a archivnímu fondu KSČ – okresní výbor Domažlice (EL NAD 574).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní výbor Milavče v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 9. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
eid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
OV NF	okresní výbor Národní fronty
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
Orgány MV NF			
1	Zápis z schůzí MV NF Milavče 1. 12. 1977 – 12. 4. 1983	1977–1983	ukn 1
2	Zápis z schůzí MV NF Milavče 12. 5. 1983 – 28. 7. 1987	1983–1987	ukn 2
3	Zápis z schůzí MV NF Milavče 8. 9. 1987 – 19. 9. 1989	1987–1989	ukn 3

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní výbor Milavče
Značka archivního fondu:	NF MV Milavče
Časové rozmezí:	1977–1989
Počet evidenčních jednotek:	3 (3 úřední knihy)
Počet inventárních jednotek:	3
Rozsah v bm:	0,04 bm
Stav ke dni:	27. 9. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 9. 2019 – č. j. SOAP/10-531/2019